

A hőkezelés aktuális kérdései

Fájdalomcsillapítás gyógyszerek nélkül

A fájdalom összetett jelenség, okai különfélék, és a jelentkezése számos problémát vet fel. A probléma soktényezős természetét szem előtt tartva, a terápiás tervet minden egyes betegre vonatkozóan egyedileg kell kidolgozni. Az idült fájdalomtól szenvedő betegek esetében hatásosnak ítélt stratégiák közé tartozik a manuális terápia és a mobilizálás, a gyógytorna, valamint a pszichoterápia – míg az ágynyugalom, a fűzőviselés és más gyógymódok hatásosságát nem ellenőrizték ebben a betegpopulációban. A testen viselhető, melegítő segédeszközzel végzett, a beteget tevékenységeiben nem korlátozó aktív hőkezelés heveny fájdalomtól szenvedő betegeken már hatásosnak bizonyult és az idült fájdalom enyhítésére is beválhat. A kezelés célja nem feltétlenül a fájdalom megszüntetése, hanem elviselhetővé tétele és a beteg funkcióképességének helyreállítása.

Heveny derékfájás csillapítása folyamatos, csekély intenzitású hőkezeléssel és/vagy gyógytornával – randomizált, kontrollós vizsgálat

J. M. Mayer, L. Ralph, M. Look és mtsai. *The Spine Journal* 2005. 5. 395-403.

A szerzők melegítő övvel végzett folyamatos, csekély intenzitású hőkezelés és gyógytorna kombinációjának a funkcióképességre kifejtett hatását értékelték, heveny derékfájástól szenvedő betegeken. Randomizált, kontrollós vizsgálatban 100, 3 hónapnál rövidebb ideje hátfájástól szenvedő, 31,2 ($\pm 10,6$) év átlagéletkorú beteget vizsgáltak. Az elsődleges végpont a beteg kérdőívvel felmért funkcióképessége volt. Másodlagos végpontokként értékelték a funkciózavart (kérdőívvel) és a fájdalom enyhülésének mértékét (hatpontos verbális értékelő skálával).

A résztvevőket random válogatással négy csoportba sorolták: 25 beteg kizárólag melegítő öves hőkezelésben részesült; 25 kizárólag az általa előnyben részesített gyakorlatokból összeállított gyógytornát végzett; 24 beteget az előbbi két gyógymód kombinációjával kezeltek, és 26 csak írásos felvilágosítást kapott, kontrollként szolgált. A kezelést 5 egymást követő napon végezték.

A kezelés befejezése után 2 nappal (a 7. napon) a kombinált (lokális melegítés + gyógytorna) kezeléssel elért javulás 84%-kal múlta felül az önmagában alkalmazott hőkeze-

lés, 95%-kal a csupán gyógytorna-kezelés, és 175%-kal a kontroll csoport hatását ($p < 0,05$). A kombinált (hőkezelés + gyógytorna) kezelésben részesült csoportban a betegek 72%-ában volt kimutatható a funkcióképesség visszatérése, míg a többi csoportban ez (az előbbi sorrendben) csak a betegek 20, 20, illetve 19%-ában volt megállapítható ($p < 0,05$). A funkciózavar mértékének kombinált kezeléssel elért csökkenése 93%-kal volt nagyobb az önmagában alkalmazott melegítő öves hőkezeléssel, 139%-kal a gyógytornával, és 400%-kal a felvilágosítással elérnél ($p < 0,05$). A kombinált (hő + gyógytorna) kezelés fájdalomcsillapító hatása 70%-kal múlta felül a gyógytornáét és 143%-kal a pusztá felvilágosításét ($p < 0,05$).

Arra a következtetésre jutottak, hogy a heveny derékfájás terápiája során a folyamatos, csekély intenzitású hőkezelést gyógytornával kiegészítve sokkal jobb funkcionális végeredmény érhető el, mint ha külön-külön alkalmazták a kombináció összetevőit, vagy csupán felvilágosítást végeznek – az utóbbinál azonban mind a két komponens még önmagában is hatásosabb.

A folyamatos, csekély intenzitású hőkezelés az ibuprofennél és az acetaminofennél hatékonyabban enyhíti a heveny, nem-specifikus derékfájást

S. F. Nadler, D. J. Steinet, G. N. Erasala és mtsai. *Spine* 2002. 27. 1012-1017.

A szerzők prospektív, randomizált, párhuzamos betegcsoportokon, egyszeresen (a vizsgáló számára) vak feltételek között lebonyolított összehasonlító vizsgálatot végeztek.

A folyamatos, csekély intenzitású hőkezelést ibuprofen és acetaminofen (más néven paracetamol) hatékonyságával hasonlították össze heveny, nem-specifikus derékfájástól szenvedő betegeken.

A résztvevőket (n=371) random válogatással sorolták hőterápiával (n=113), acetaminofennel (n=113), vagy ibuprofennel (n=106), illetve szájon át adott placebóval (n=20) vagy hőhatást nem kifejtő övvel (n=19) kezelt csoportokba. A kezelés hatékonyságát a fájdalom és az izommerevség mérséklődése, a törzs oldalirányú hajlékonyságának fokozódása, illetve a funkciózavar mértékének csökkenése alapján értékelték 2 napos kezelés, majd 2 nap utógondozás során.

Az első napon a melegítő övvel végzett hőkezelés (átlagpontszám: 2) mind az ibuprofennél, mind az acetaminofennél szignifikánsan hatásosabban csillapította a fájdalmat (átlagpontszám 1,51). A fájdalom enyhülésének

kiterjesztett értékelése során (a 3-4. napon) a hőkezelés esetén 2,61 volt az átlagpontszám, ami továbbra is magasabb volt az ibuprofennél (1,68 [p=0,0001]) vagy acetaminofennél (1,95 [p=0,0009]) elért javulás átlagpontszámánál. A törzs oldalirányú hajlékonysága a hőkezelés hatására átlagosan 4,28 cm-rel nőtt, míg acetaminofen hatására átlagosan csupán 2,93 cm-rel (p≤0,009), illetve ibuprofen hatására átlagosan 2,51 cm-rel (p≤0,001). Az eredmények a 4. napon is hasonlóak voltak. Az izommerevség csökkenése a kezelés 1. napján a hőterápiás csoportban nagyobb (átlagpontszám 16,3) volt, mint az acetaminofennel kezeltben (átlagpontszám 10,5, p=0,001). A 4. napon a funkciózavar súlyossága a hőkezelés hatására nagyobb mértékben csökkent (átlagpontszám 4,9), mint akár ibuprofen (átlagpontszám 2,7, p=0,01), akár acetaminofen (átlagpontszám 2,9, p=0,0007) adása esetén. A mellékhatások nem voltak súlyosak; leggyakrabban (10,4%) az ibuprofent szedő csoportban fordultak elő.

A hátfájás enyhítése céljából alkalmazott folyamatos, csekély intenzitású hőkezelés tehát felülmúlta mind az acetaminofen, mind az ibuprofen terápia hatását.

Csekély intenzitású hőkezelés költséghatékonyága derékfájás kezelésekor

A. Lloyd, D. A. Scott, R. L. Akehutst és mtsai. *Value in Health* 2004. 7. 413-22.

A szerzők a hátfájás kezelésére alkalmazott melegítő övvel végzett csekély intenzitású hőkezelés költséghatékonyágát a paracetamol, illetve ibuprofen terápiával hasonlítottuk össze, Nagy-Britannia Nemzeti Egészségügyi Szolgálatának (NHS) szemszögéből.

Az értékeléshez egy, a háromféle gyógymódot 371, heveny szövődménymentes derékfájás miatt orvoshoz fordult, 18-55 éves betegen összehasonlító, III-as fázisú vizsgálat adatait használtuk fel. A legfőbb hatékonysági mutató a sikeres kezelés volt, amit a fájdalom és a funkciózavar klinikai szempontból jelentős mértékű csökkenéseként határoztunk meg. Az NHS keretében rendelt gyógyszerek költségadatait és a terápia kudarca, vagy mellékhatások jelentkezése miatt szükséges további kezelések és konzultációk költségeinek modellezésen alapuló extrapolációját felhasználva elemezték.

A melegítő övet használó betegek 57%-a, míg az acetaminofent, illetve ibuprofent szedők 26%-a, illetve 18%-a számolt be sikeres kezelésről (p<0,05). Az NHS gyógyszerrendelési költség melegítő övvel végzett hőkezelés esetén 1,35 font, paracetamol alkalmazásakor 0,26 font és ibuprofen rendelésekor 0,28 font volt. A sikeres hőkezelés egy főre jutó költsége a paracetamol kezeléshez képest 3,52 font, míg az ibuprofen kezeléshez képest 2,72 font volt. A modellezésen alapuló extrapoláció szerint a melegítő öves hőkezelés költsége 27,77 font, a paracetamol kezelésé 34,2 font, és az ibuprofen kezelésé 36,04 font betegenként.

Az egészségügyi-gazdasági értékelés azt bizonyítja, hogy a fájdalomcsillapítók orális alkalmazása helyett bevezethető hőkezelés csökkenthetné derékfájásos epizódok kezelésének összköltségét.